

KONU 4:

KABAKGİLLERDE GÖRÜLEN HASTALIKLAR

MİLDİYÖ (*Pseudoperonospora cubensis*)

Hastalık yurdumuzda tarla ve örtü altı yetiştiriciliğinde sorundur. Esas olarak hıyar ve karpuzda görülür.

Belirtileri: Yapraklar üzerinde düzensiz sarımsıdan kahverengine kadar değişen renklerde lekeler neden olur. Zamanla lekeler köşeli yaprak lekesine dönüşür. Nemli koşullarda yaprakların alt yüzeyinde morumsu renkte mildiyö gelişir. Bu kısımda hastalık etmeninin sporangiofor ve sporangium' ları bulunur. Lekelerin büyüklüğü zamanla artar ve yapraklar kuruyup ölürler. Meyvelerde deformasyona neden olurlar.

Biyolojisi: Kışı oospor halinde geçirir. Ancak sera koşullarında etmen seradaki bitkiler üzerinde canlılığını sürdürmektedir. Rüzgarlar ile hastalık başka alanlara taşınabilir. Nemli koşullar hastalık gelişimi için uygundur.

Mücadelesi: 1) Sıralar arası gerekli mesafe bırakılarak iyi bir havalandırma sağlanmalı ve bitki yüzeyi nemden korunmalıdır.

2) Çok nemli ve soğuk günlerde seralarda soba yakılmalıdır.

3) İlaçlı mücadelesinde Maneb, Mancozeb ve Chlorothalonil önerilmektedir. İlaçlama sırasında yaprakların alt yüzeyine mutlaka ilaç temas etmesi gerekir ve ilaca bir yapıştırıcı ilave edilmelidir.

KÜLLEME (*Erysiphe cichoracearum*)

Hıyar, kavun, kabak, balkabağında külemeye neden olur. Güneyde örtü altı yetiştiriciliğinde önemli bir hastalıktır.

Yapraklar üzerinde diğer külemelerde olduğu gibi beyaz tozlu lekeler neden olur. İlk olarak tepedeki yapraklar etkilenir ve solup ölürler. Meyvede belirgin bir belirti oluşturmaz. Hastalık gelişimi için yüksek sıcaklık uygundur.

Mücadelesi: Kükürtlü preparatlar önerilir. Sistemik fungusitlerden Triadimefon hastalıkla mücadelede başarılı sonuç vermektedir.

ANTRAKNOZ (*Colletotrichum lagenarium* Syn:*Colletotrichum orbiculare*)

Salatalık, kavun, karpuz enfekte etmektedir. Nemli koşullarda ciddi zararlara neden olur.

Belirtisi: Bitkinin tüm toprak üstü kısımlarında belirti oluşturur. Hastalık tohum kökenli olup, genç fideler üzerinde enfeksiyon yapar. İlk belirtiler kotiledonlarda solma ve aşağıya doğru sarkma ile birlikte gövde üzerinde lekeler meydana gelir. Yapraklardaki lekeler başlangıçta küçük sarımsı sulumsu görünüştedir. Zamanla lekeler genişler ve kahverengiye döner. Bir süre sonra tüm yaprak canlılığını kaybeder. Yaprak sapı ve gövdede merkez kısmı açık renkte uzunumsu siyah lekeler neden olur ve bu lekelerin ötesindeki dokununda ölmesine neden olur. Gövde kanseri salatalıkta az görülür.

Hastalık meyve ve meyve sapında da enfeksiyon oluşturur. Meyve üzerinde çökük dairesel siyah renkte kanser belirtileri neden olur. Karpuzda leke büyüklüğü 6-13mm dir. Nemli koşullarda lezyonun siyah merkez kısmında somon renginde jelatinimsi spor yığınları meydana gelir. Karakteristik renkteki kanser hattı diğer hastalıklar ile asla karıştırılmaz. Benzer lekeler kavun ve salatalık meyvelerinde de neden olur. Genç meyveler, özellikle karpuz meyvesi kararır, ölebilir. Kanserli meyvelerde kabuktaki çatlamalardan dolayı sekonder organizmalar doku içine girer ve çürümeye neden olur.

Biyolojisi: Hastalık etmeni tohum kabuğu üzerinde en az 5 yıl canlı kalır. Kışı tohumda ve hastalıklı bitki artıkları üzerinde geçirir. Hastalıklı materyal üzerindeki sporlar su, rüzgar, böcekler vs. ile taşınır. Nemli ve yağışlı hava hastalık gelişimi ve yayılmasını teşvik eder. Optimum sıcaklık isteği 24°C dir..

Mücadelesi: Temiz tohum kullanılmalıdır.

Konukçusu olmayan bitkilerle 3 yıllık ekim nöbeti uygulanmalıdır.

Sezon sonunda hastalıklı meyve ve diğer bitki kısımları ortamdaki uzaklaştırılmalıdır.

Dayanıklı çeşitler kullanılmalıdır.

İlaçlı mücadelesinde Maneb, Mancozeb, Chlorothalonil, önerilmektedir. Yeşil aksam ilaçlamasına enfeksiyondan önce başlanmalı ve 7 gün arayla tekrarlanmalıdır.

KAVUNDA FUSARIUM SOLGUNLUĞU (*Fusarium oxysporum* f. sp. *melonis*)

Bitki tüm gelişme dönemlerinde hastalıktan etkilenir. Ağır enfekte olmuş topraklarda ve düşük sıcaklıkta fideler çıkmadan ölür. Bitkilerde cüceleşme, sararma ve solma ve dallarda kuruma şeklinde karakterize edilir. Hastalık nedeniyle bazen kök boğazında uzun ve derin kahverengi yaralar meydana gelir. Nemli koşullarda buralarda hastalık etmeninin sarı-pembe tonlarda sporulasyonu gözlenir. Sistemik olarak enfekte olmuş bitkilerde meyve sap ucundan itibaren çürümeye başlar. Çürüme özellikle olgunlaşmaya yakın meyvelerde görülür. Bir süre sonra çürüyen kısımlar üzerinde miseliyal gelişme meydana gelir.

Hastalık makro, mikro ve chlamidospor olmak üzere üç çeşit spor meydana getirir.

Hastalık toprakta uzun yıllar klamidosporlar (4 yıl) canlı kalabilir. Hastalık gelişimi sıcak toprakta daha fazla olmaktadır. İç Anadolu'da önemli bir hastalıktır. Hastalığın ırkları vardır.

Mücadelesi: Etkili bir mücadelesi yoktur. Ekim nöbeti önerilmektedir. Dayanıklı çeşitler var ise bunlar kullanılabilir. Fideyi belli bir döneme kadar koruması için tohum ilaçlaması önerilmektedir.

KARPUZDA FUSARIUM SOLGUNLUĞU (*Fusarium oxysporum* f. sp. *niveum*)

Bitki tüm gelişme dönemlerinde hastalıktan etkilenir. Fideliklerde çökerten, bitkilerde cüceleşme, solgunluk ve ölüm ile karakterize edilmektedir. Genç fideler çürüyüp ölür veya kotiledon yapraklarında solgunlaşma görülür. Fidelerde ise zayıf ve bodur bir gelişme gözlenir. Daha gelişmiş bitkilerde ise hastalık hızlı bir solgunluk şeklinde ortaya çıkar ve en geç 10 gün içinde bitkiyi bütünüyle kurutur.

Hastalık nedeniyle iletim demetlerinde nekroz ortaya çıkar. Yağışlı havalarda ölü dallar üzerinde beyaz, pembe renkte misel gelişmesi gözlenir. Hastalığın ileri aşamasında kökler

bütünüyle kurur ve çürür. Dayanıklı bitkilerde ise hastalık yavaş bir gelişme gösterir ve bodurluğa neden olur. Hastalık etmeninin Irk 0, Irk 1 ve Irk 2 olmak üzere 3 ırkı mevcuttur. Hastalık etmeni toprak kökenlidir. Toprakta ve tohumda uzun yıllar canlılığını korur. Karpuz bitkisinin olmadığı durumlarda toprakta 16 yıl canlı kaldığı tespit edilmiştir. Tohum üzerinde 2 yıl veya daha uzun süre canlılığını sürdürür. Mücadelesi kavun solgunluğunda olduğu gibidir.

KOPYA ALANMAYIN